

Дело C-424/19**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

29 май 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Curtea de Apel București (Румъния)

Дата на акта за преюдициално запитване:

15 февруари 2019 г.

Жалбоподател в първоинстанционното и във въззивното производство:

Cabinet de avocat UR

Ответници в първоинстанционното и във въззивното производство:

Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București

Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice

MJ

NK

Предмет на главното производство

Жалба, подадена от Cabinet de avocat UR (адвокатска кантора UR), като жалбоподател в първоинстанционното и във въззивното производство (наричана по-нататък „жалбоподателят“) па дело срещу ответниците Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice prin Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București (Областна генерална дирекция на публичните финанси Букурещ, Румъния, като представител на Управление на публичните финанси, район 3), Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice (Управление на публичните финанси, район 3), MJ и NK, като ответници в първоинстанционното и във въззивното производство (наричани по-нататък „ответниците“), срещу решение на Tribunalul București (Висш съд Букурещ,

Румъния), с което е отхвърлено искането да бъде заличена от списъка на лицата, задължени по данъка за добавената стойност (ДДС), и да бъде върнат ДДС, заплатен в периода 2010—2014 г., поради твърдяната неправилна регистрация като лице, задължено по ДДС.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

На основание член 267 ДФЕС във връзка с член 19, параграф 3, буква б) ДЕС, Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ) иска тълкуване на член 9, параграф 1 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета относно общата система на данъка върху добавената стойност и на принципа на предимство на правото на Съюза.

Преюдициални въпроси

- 1) Включва ли понятието „данъчнозадължено лице“, с оглед на прилагането на член 9, параграф 1 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета (относно общата система на данъка върху добавената стойност), лицето, което упражнява адвокатската професия?
- 2) Допуска ли принципът на предимство на правото на Съюза в последващо производство дерогация от силата на пресъдено нещо на влязло в сила решение, в което по същество се приема, че при прилагането и тълкуването на националната правна уредба в областта на данъка върху добавената стойност, адвокатът не прехвърля права, не упражнява икономическа дейност и не сключва договори за предоставяне на услуги, а договори за правна помощ?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Член 9, параграф 1, член 24, параграф 1 и член 193 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета относно общата система на данъка върху добавената стойност

Решения на Съда C-224/01, Köbler, C-492/08, Комисия/Франция, C-62/12, Костов, C-463/14, Аспарухово Лейк Инвестмънт Къмпани“ ООД и C-543/14, Ordre des barreaux francophones et germanophone и др.

Посочени национални разпоредби

Членове 127, 129 и 150 от Codul fiscal (Данъчен кодекс), с които се транспонират в националното право членове 9, 24 и 193 от Директива 2006/112

Членове 1341 и 1344 от Codul civil (Граждански кодекс) относно недължимо платеното

Членове 431 и 432 от Codul de procedură civilă (Граждански процесуален кодекс) относно силата на пресъдено нещо

Член 15 от Legea № 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (Закон № 51/1995 за организацията и упражняването на адвокатската професия), според който упражняването на тази професия е несъвместимо с прякото извършване на търговски дейности

Кратко представяне на фактите и главното производство

- 1 С жалба до Tribunalul București (Висш съд Букурещ), жалбоподателят, Cabinet de avocat UR (адвокатска кантора UR, наричана по-нататък „адвокатска кантора UR“) иска съдът да задължи Administrația Sector 3 a Finanțelor Publice (Дирекция на публичните финанси, район 3, Румъния) да го заличи от списъка на задължените по ДДС лица, с действие на заличаването считано от 2002 г., когато жалбоподателят неправилно е включен в списъка на задължените по ДДС лица, да осъди солидарно всички ответници да възстановят неоснователно събрания ДДС за времето между 2010 г. и 2014 г. общо в размер на 1 016 804 RON (румънски леи); да осъди ответниците MJ и NK да заплатят глоба в размер на 20 % от минималната брутна работна заплата за страната за всеки ден забава, което да се впише в приходната част на държавния бюджет, да осъди ответниците MJ и NK да му заплащат глоба за забава в размер на 1000 RON (румънски леи) за всеки ден забава считано от 15 септември 2015 г., дата, до която ответниците е трябвало да го заличат от списъка, както и да осъди солидарно всички ответници да заплатят за всеки ден забава лихва в размер на 0,03 % от цялата дължима сума в размер на 1 016 804 RON от датата на всяко плащане на данък от жалбоподателя до датата на ефективното възстановяване от страна на ответниците.
- 2 В мотивите на жалбата си жалбоподателят по същество посочва, че на 28 май 2015 г. е поискал да бъде заличен от списъка на лицата, задължени по ДДС, и да му бъде възстановен недължимо събраният ДДС с мотива, че неправилно е регистриран като задължено по ДДС лице, въпреки че разпоредбите относно този данък не били и не са приложими спрямо него. Тъй като ответниците не уважили искането му той сезира посочения по-горе съд. Жалбоподателят твърди, че общият размер на данъка от 1 016 804 RON, заплатени като ДДС в периода от 2010 г. до 2014 г. е недължимо платен, тъй като задължението, за погасяването на което е платен, в действителност не съществува.
- 3 Ответниците подават насрещна жалба, с която искат да бъде отхвърлена претенцията на жалбоподателя, като твърдят по същество, че жалбоподателят е бил длъжен да заплаща ДДС, тъй като през 2002 г. е

надхвърлил прага на оборота, до който е могъл да бъде освободен от заплащане на ДДС, и оттогава го декларира и плаща на данъчните органи.

- 4 Жалбоподателят представя писмена реплика, в която оспорва защитата на ответниците, като по същество твърди, че осъществява правна дейност както и че сключва с клиентите си договори за правна помощ, а не договори за предоставяне на услуги. След като не извършва никаква стопанска дейност, по отношение на него не се прилагат разпоредбите за ДДС на Данъчния кодекс.
- 5 С решение от 17 февруари 2017 г. Tribunalul București (Висш съд Букурещ) отхвърля искането на жалбоподателя като неоснователно. В мотивите си той подчертава по същество, че по смисъла на Данъчния кодекс за задължено по ДДС лице се счита всеки, който самостоятелно, независимо къде, включително когато упражнява свободна професия, извършва стопанска дейност независимо от нейната цел или резултат. Според Legii № 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (Закон № 51/1995 за организацията и упражняването на адвокатската професия) тази професия е свободна и независима и поради това попада в приложното поле на разпоредбите от Данъчния кодекс и следователно жалбоподателят е данъчнозадължено лице. Доводите на жалбоподателя относно невъзможността упражняването на адвокатската професия да се счита за предоставяне на услуги е отхвърлен, тъй като дейностите на свободните професии, като тази на адвоката, са посочени отделно в Данъчния кодекс. От друга страна, не съществува законова разпоредба, която да предвижда приложимо за адвокатската професия освобождаване от ДДС. Поради това жалбоподателят е бил регистриран като задължено по ДДС лице в съответствие със законовите разпоредби.
- 6 Жалбоподателят подава въззивна жалба срещу това решение до Curtea de Apel București (Апелативен съд, Букурещ).

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 7 Запитващата юрисдикция отбелязва, че не се спори относно факта, че към датата на подаване на искането до данъчния орган от 28 май 2015 г. жалбоподателят е регистриран като задължено по ДДС лице след превишаването през 2002 г. на определения в данъчното законодателство праг. Въпреки това той иска да му бъде възстановен оспорваният данък, като се мотивира с това, че заплащането му не било дължимо, поради това че извършваната от него дейност не е сред визираните в Данъчния кодекс случаи.
- 8 В подкрепа на жалбата си жалбоподателят се позовава на силата на пресъдено нещо на решение от 21 септември 2016 г. на Tribunalului București (Висш съд Букурещ) и на решение от 30 април 2018 г. на Curții de Apel București (Апелативен съд Букурещ), постановено по друго дело, което се

отнася до него, в мотивите на което се отбелязва, че жалбоподателят не е прехвърлил никакво имущество и не е предоставил никаква услуга по смисъла на данъчния кодекс, тъй като не е сключвал с клиентите си договори за предоставяне на услуги, а договори за правна помощ, които попадат в приложното поле на Закон № 51/1995 за организацията и упражняването на адвокатската професия.

- 9 Запитващата юрисдикция уточнява, че според националното право силата на пресъдено нещо може да има както позитивен, така и негативен ефект. Негативният ефект не допуска нов процес при едни и същи страни, предмет и правно основание, като тези в предходното производство, за да се избегнат противоречиви съдебни актове. Позитивният ефект на силата на пресъдено нещо позволява на всяка страна да се позове на предишно станало окончателно решение, постановено по друго дело, в случай че между двете дела има връзка. При позитивния ефект не е необходимо да е спазено условието за тройната идентичност на елементите на процесуалното правоотношение (страни, основание и предмет) както при негативния ефект, а е необходимо да има връзка с предишното окончателно решение, с което е свързано новото производство, така че да не се отличава от вече постановеното от друг съд. Позитивният ефект не налага идентичност на предявения иск, а само на спорните обстоятелства, предмет на двете дела, така че на този ефект може да се прави позоваване като защитна теза по същество. Освен това според Гражданскопроцесуалния кодекс със сила на пресъдено нещо се ползва не само диспозитивът на решението, но и мотивите, на които той се основава, включително мотивите, с които е решен спорен въпрос.
- 10 Запитващата юрисдикция отбелязва, че за да не се правят предположения за изхода на делото, не може да заяви дали посочените по-горе решения се ползват от позитивния ефект на силата на пресъдено нещо или не, но ако има този ефект посочените по-горе мотиви на тези решения може да повлияят на решението, което ще бъде постановено по висящото пред нея дело.
- 11 В този контекст, що се отнася до първия преюдициален въпрос относно понятието данъчнозадължено лице по смисъла на Директива 2006/112, запитващата юрисдикция припомня практиката на Съда на ЕС по дела С-492/08, Комисия/Франция, С-62/12, Костов, С-463/14, Аспарухово лейк инвестмънт къмпани, както и по дело С-543/14, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* и др.
- 12 Запитващата юрисдикция отбелязва обаче, че макар конкретно разгледаните от Съда на ЕС по цитираните дела аспекти да могат да дадат някои указания от полза за решаване на спора, с който е сезирана, те не установяват със сигурност дали извършваната от адвокат дейност, като тази, за която става въпрос в настоящия случай, попада в приложното поле на Директива 2006/112.

- 13 От друга страна, този съд отбелязва, че ако след тълкуването на националното право в съответствие с дадения от Съда отговор на първия преюдициален въпрос, той трябва да приеме, че жалбоподателят е задължен по ДДС, ще бъде необходим отговор на втория преюдициален въпрос дали принципът на предимство на правото на Съюза допуска в последващо производство да се дерогира от силата на пресъдено нещо, с която може да се ползва окончателно съдебно решение.
- 14 Във връзка с втория преюдициален въпрос запитващата юрисдикция отбелязва, че в точка 38 от решение C-224/01, Köbler, Съдът вече е постановил, че значението и принципа на силата на пресъдено нещо не може да се оспорва и за да се гарантира както стабилността на правото и на правоотношенията, така и добрата администрация на правосъдието, е важно съдебните решения, станали окончателни след изчерпване на възможните способи на обжалване или след изтичане на сроковете за обжалване, да не могат да се оспорват.
- 15 Изправена пред прилагането на два основни принципа, които се оказват в противоречие при решаването на настоящия случай, принципът на предимство на правото на Съюза и принципът на силата на пресъдено нещо, от която в последващ процес може да се ползва окончателно съдебно решение, запитващата юрисдикция трябва да установи реда, в който те се прилагат, на още по-силно основание поради това че всеки от посочените принципи би могъл да води до диаметрално противоположно решение, тоест, в първия случай, възможността да бъде отхвърлена жалбата в светлината на относимото право на Съюза, а във втория случай – възможността да бъде уважена жалбата с оглед на аспектите, по които вече има произнасяне в предишни решения.
- 16 Накрая запитващата юрисдикция уточнява, че не е открила нито едно решение на Съда, в което да е даден отговор на поставените преюдициални въпроси, и съществуващата практика на Съда не може да се приложи *mutatis mutandis* в настоящия случай с оглед на неговите особености.